

Izhaja vsak četrtek popoldne.

V slučaju praznika dan poprej.

Cena:

za en mesec . . . Din. 4
za četrt leta . . . „ 12
za pol leta . . . „ 24

Posamezna štev. stane 1-25 Din.

Uredništvo:

Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/III.

Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportajni oddelek, vhod s Poljanskega nasipa 2.

Inserati se računajo
:: po dogovoru. ::

Občni zbor Delavske zveze.

Ljubljana, dne 10. maja 1923.

Danes ob 10. dopoldne je pričel zborovati v dvorani »Rokodelskega doma« ob udeležbi 60 odposlancev iz cele Slovenije občni zbor »Delavske zveze«, katerega potek je pokazal, da je prišlo krščansko delavsko gibanje v svojem razdobju do novega zgodovinskega mejnika.

Predsednik »Delavske zveze« in obenem sivolasi, neumorni kot čebelica marljivi starosta slovenskega delavskega gibanja, poslanec Jože Gostinčar je s kratkim pozdravom na odposlance, ki se niso ustrašili visokih potnih stroškov, otvoril občni zbor s sledečimi besedami, pozdravivši še prej načelnika SLS dr. Anton Korošca:

Slov. kat. politično društvo mozeg SLS.

»Tovariši! Ko danes odvarjam ta zgodovinsko važni občni zbor D. Z., moramo poudariti, da novo delavsko gibanje, ki ga začnemo z današnjim dnem, ni nič novega; kajti drugo leto bo slovensko delovno ljudstvo praznovalo 30 letnico obstoja »Slovenskega katoliškega političnega delavskega društva«. Iz tega društva je izšlo naše mogočno združništvo, v tem društvu so se kovali načrti za gospodarsko in socialno delo med slovenskim ljudstvom. To delavsko politično društvo je v veljavi v slovenskem javnem življenju krščansko-socialno vzajemnost med posameznimi stanoviti. Da, to delavsko politično društvo je izpeljalo SLS v najkritičnejšem času, po prevratu najožje krize. Danes pa smo se zbrali, da se pogovorimo, kako pojdemo na sveže uspešno delo po novo začrtani poti. »Jugoslovanska strokovna zveza« je najjačja delavska strokovna organizacija. A prav tako je danes delavstvu potrebna delavska politična organizacija, ki mora zbrati v svojih vrstah vse slovensko delovno ljudstvo. »Delavsko zvezo« čaka zato ogromno delo. Treba bo organizacije, organizacije in apostolske požrtvovalnosti. Vsak naš zaupnik mora biti agitator, agent za dobro stvar, za skupno dobrobit svojega stanu. Le v tem je rešitev, le na ta način bomo to ogromno delo tudi izvršili. Tem uvodnim besedam je sledilo burno odobravanje.

Trije moderni maliki.

(Govor načelnika SLS dr. Korošca.)

K besedi se oglasi živahno pozdravljen dr. Anton Korošec in pozdravi zbor v imenu ljudske stranke, želeč »Delavski zvezi« v sedanjem nikakor neugodnem času kar največji uspeh. Krščanska delavska organizacija ima sedaj rodovitna tla. Boriti pa se bo morala zoper trojico modernih malikov: Prvi je materijalizem, bodisi kapitalistično, bodisi socialistično ali celo komunistično pobarvan. Materijalistični socializem in komunizem sta skrakirala. Od 50 mandatov na nič ne bi smela priti komunistična stranka tudi ob nasilni obznani, ako bi imela dovolj notranje moralne sile. Socialisti so razcepljeni, krščanski socializem v Avstriji se širi, v Nemčiji, zibelki znanstvenega marksizma, pa nosi pezo javnega dela centrum. Le angleška delavska stranka ima vsled svojega velikega idealizma in pravega idealnega javnega dela.

V znamenju centralizma.

Belgrad, 15. maja.

Pred seboj imam značilni pojav. Delavec F. S. moj ožji rojak, je delal kot rudar v senjskem rudniku pri Čupriji v Srbiji, kjer se je ponesrečil, da je postal invalid. Zdravniška preiskava je dognala, da je mož potreben pokojnine. Toda mož je ostal brez vsake rente. Z družino živi sedaj v največji bedi. Vsi njegovi poskusi doslej so bili zaman.

Podobni slučajji se množe tudi pri nas. V soboto 12. t. m. so mi na osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu kazali cele kope rudarskih prošenj za izplačilo nezgodnih rent. Teh ne morejo izplačevati, ker rudarji ne spadajo še pod to zavarovanje. V smislu zakona o zavarovanju delavcev bi se moral izdati poseben statut za zavarovanje rudarjev. Ta statut bi moral izdelati ministrstvo za šume in rude. Toda doslej ni ukrenilo ničesar. V tem oziru sem pred 10 dnevi posredoval tudi pri ministrstvu za socialno politiko, kjer so mi odgovorili, da vse to spada v kompetenco ministrstva za šume in rude, ki doslej še ni ničesar ukrenilo za rudarje.

Pri nepristranskih poznavalcih razmer sem izvedel za vzrok, zakaj se to ministrstvo tako brani tega zavarovanja. Rudniki v Srbiji so deloma državna, deloma zasebna last. V teh rudnikih delajo deloma tuji (tudi slovenski), deloma domači (srbski) delavci. Rudniški management pa se boje zavarovanja, češ, da bi zavarovanje rudarjev uničilo med srbskimi delavci njihove stare patrijarhalne razmere ter bi se uvedel socializem. In zato

prav je, da se materializem stre, a strla ga bo samo strumna krščanska delavska politična organizacija. Drugi malik je nacionalni imperializem, ki je velik vsepovsod. Tako pri nas kot drugi hočejo močnejši narodi popolnoma zaslužiti male. Krščanska organizacija mora urediti vsakemu narodu, kar mu gre, tako malemu kot velikemu. Tretji malik, ki duši sodobno človeštvo, je silni militarizem. Poljska država, ki skoraj slabša biti ne more kot je, vzdržuje n. pr. milijonsko armado. — Naravno: militarizem mora braniti sedanji krivični kapitalistični družabni red. A mi nečemo bojev, mi nečemo braniti starega reda. Zato je prav, da se končno zbere vse delavstvo v mogočno krščansko armado. Naj bi delavstvo sedanji ugodni moment spoznalo in podesetorilo, ne samo podvojilo vrste »Delavske zveze«.

Mi odklanjamo drobtine, ker hočemo cel hleb.

Nato je podal tov. poslanec Fr. Kremžar izčrpno poročilo o trenutnem političnem položaju v državi. Revizionistični blok je moral priti, ker le združeni s podobno mislečimi moremo doseči avtonomistično-federalistično ureditev države. Demokratije in njihovi pandurji, ki ustanavljajo vsak teden nove delavske stranke, nas hočejo prisiliti v politiko cukerkov in vladnih drobtin. Mi pa smo pri zadnjih volitvah strnili slovensko delovno ljudstvo v enotno fronto, ki jo bomo držali toliko časa, dokler ne dosežemo samostojne Slovenije, ker le v tej bo prišlo slovensko delovno ljudstvo do svojih polnih pravic. Ne drobtin, cel hleb hočemo mi. In borili se bomo mi! In fronto bomo držali mi toliko časa, dokler na celi črti ne zmaga slovensko delovno ljudstvo.

Od teoretičnega krščanstva v prakso!

Za tov. Kremžarjem je dobil besedo tov. dr. Andrej Gosar, da poroča o okrepljeni organizaciji in o izspremembi pravil. Uvodoma pa je spregovoril sledeče važne besede: Tovariši! — Prvo, na kar smo mi vedno pozabljali, je to, da je politika boj in da zmaga v tem boju vedno tisti, ki ima moč. Mi smo poudarjali pravičnost in krščanstvo. Pozabljali pa smo, da smo ljudje i mi i naši bližnji. Človek pa ima to slabost, da krivico, njemu storjeno, vidi takoj, krivice, ki jo on dela drugemu, pa ne vidi. Zato je danes treba jasno povedati krivice, ki se gode delovnemu ljudstvu. In če bomo naleteli na trde buče in gluha ušesa, jim bo treba te krivice dokazati. Neboj ljudi je dostopnih za dokaze, ali veliko, veliko, danes morda celo tudi večina našega krščanskega ljudstva teh dokazov ne bo razumela, ne bo priznala. Delavec bo skušal dokazati to najprej zlepa. Ako to ne bo pomagalo, bo dvignil svojo organizirano moč in si bo svoje pravice z bojem pridobil. (Buren aplavz). To je tudi po naših krščanskih načelih dovoljeno. Mi se opiramo na malega človeka, na tistega, ki si s svojim osebnim delom služi svoj kruh. In dejstvo je, da spada večina slovenskega ljudstva v naše vrste. Ali vse besede brez intenzivnega in požrtvovalnega dela ne bodo zalegle nič. Mi smo do sedaj vsepovsod naleteli na gluha ušesa; celo tam, kjer tega nismo nikdar pričakovali, so nam dejali: Organizirajte se, pokažite svojo moč, in dali

se ministrstvu za šume in rude ne mudi s tem statutom, in zato morajo stradati tudi naši rudarski invalidi.

Sedaj bo treba zastaviti v ministrstvu za šume in rude. Kdo ve, kakšen bo uspeh. Toliko pa je gotovo, da bo pri nas še za nedogleden čas vsaka centralistična socialna postava naletela na velike ovire, ker so kulturne in socialne razlike med nami prevelike. Energično in dosledno socialno zakonodajo si bomo mogli priboriti le v okviru svoje izvojevalne samostojnosti, ki jo po navadi nazivljamo avtonomijo.

Te vrstice pa naj služijo tudi našemu socialnemu delovanju za memento da v jugoslovanskem centralizmu cvete in bo še cvetelo brezobzirno izkoriščanje delavstva od strani kapitalistov zato, ker bodo le - ti vedno branili stare svoje patrijarhalne razmere, kakoršnih pri nas že dolgo več ni.

Avtonomija sama sicer še ne bo rešila našega delavstva, dala pa mu bo v roke možnost, da se socialno in gospodarsko osamosvoji. V centralizmu pa je to izključeno.

Fr. Kr.

Prometna zveza.

Krvosos kapitalizem. Pod tem naslovom smo v štev. 16. »Pravice« zapisali, kako ume južna železnica reševati socialna vprašanja. Da bo zadeva bolj osvetljena, prinašamo dotično okrožnico dobesedno. Glasi se:

Vsem postajam!

Radi pomanjkanja vlakovnih odpravnikov smo se odločili nagraditi prometnike za vsako 24 urno službeno

Vam bomo, kar Vam gre. Dobro! Mi vzamemo to na znanje! Mi se bomo organizirali in rekli: Tukaj smo, toliko nas je, dajte nam toraj naše pravice! (silen aplavz). Mi korakamo naprej, da postavimo na bojišče močno fronto. Ne, da bi kršili strankino disciplino. Lahko rečem, da je šel velik del strankinega programa skozi moje roke, velik del tega programa je čisto moje osebno delo. To poudarjam samo zato, ker hočem povedati, da tisti, ki so na programu delali, tega programa ne bodo teptali. Mi zahtevamo samo enako pravico za vse (burno odobravanje).

Pri nas se je vedno poudarjalo, da naj se delavstvo strokovno organizira za politično organizacijo pa smo se premalo gojili. To je bila velika in usodna zmeta. Vse, kar je delavstvo doseglo, je prišlo iz političnega parlamenta. SLS je — to moramo odločno povdariti — delavske zahteve v zbornici v celoti podpirala. Ali tudi izvajanje socialnih zakonov je odvisno od politične moči. Zato bomo napeli vse sile, nastopili bomo z vso odločnostjo, da pridemo končno enkrat do teoretičnega poudarjanja krščanstva do praktičnih dejanj! (Buren aplavz).

Govornik je nato predlagal obširno izspremembo pravil. Najvažnejša točka je ona, ki govori o članstvu in katera se glasi: Član D. Z. more postati vsakdo, ki se pretežno živi od svojega osebnega (iz njegovega osebnega dela izvirajočega) zaslužka. Pri tej točki se je razvila daljša načelna debata, v kateri se je pojasnilo določilo, kdo spada v vrste D. Z. in kdo ne. Nadaljne izspremembe pravil so se sprejele gladko, vse skupaj pa soglasno. Članice D. Z. (centrale) bodo okrajne D. Z., ki se osnujejo ali po političnih ali po sodnih okrajih. Okrajne D. Z. osnujejo po farah ali občinah svoje zaupniške odbore. Članarina se je določila na 1 Din. letno.

Delavski tisk.

Občinski svetnik Srečko Žumer je nato poročal o stanju »Pravice« in o delavskem listu sploh. O zadevi se je razvila obširna, zelo stvarna debata, v kateri se je poudarilo, da je uspešna delavska organizacija brez neodvisnega glasila nemogoča. Zato bo nujno potrebno, da bo vsak član D. Z. naročen na »Pravico«.

Novi odbor D. Z.

Nato so se vršile volitve v novi odbor: Izvoljeni so bili odborniki: Dr. A. Gosar, poslanec Jože Gostinčar, poslanec Fr. Kremžar, Jože Rutar, Srečko Žumer, Anton Lajovic, Ivan Gajšek, Miha Krek, Žužek France in Alojzij Adamič. Namestnikom pa: Ivanka Kosec, Torkar Janko, Ban Martin, Trunkelj Franc, Martinc Jože in Zajec Alojzij.

Po končanih slučajnostih je predsednik občnega zbora s pozivom na delo zaključil ob pol 14. uri občni zbor.

Takoj nato se je vršila prva seja D. Z., na kateri se je odbor konstituiral sledeče: Predsednik dr. Andrej Gosar, podpredsednik Jože Gostinčar, tajnik France Žužek in blagajnik Srečko Žumer.

In sedaj naj velja: Delo in organizacija! Naj delovnemu ljudstvu vzide končno solnce zlate svobode!

turo 2 Din, 25. — pod pogoji:

1. Da delajo vlakovni odpravniki normalno službo po razporedu 12/24 ali pa 18/30, pri slednjih le takrat, kadar ne delajo 24 urne službe po razporedu, t. j. ob odmoru postajnega načelnika.

2. Da 24 urna služba ni prenaporna, o čemer odloči pristojni prometni kontrolor, v nujnih slučajih postajni načelnik in

3. da se v poštevi prihajajoči vlakovni odpravniki prostovoljno proti podpisu javijo za 24/24 urno službo.

Postaje naj predlagajo potom prometnih kontrolorjev v slučaju, da se je vršila 24/24 urna služba, najkasneje do 2. dne prihodnjega meseca, tozadevne seznane po priloženem vzorcu. Po pregledu teh seznamov nakažemo s posebnimi odloki nagrade v zgoraj navedeni višini.

Če bi pa opazili, da se javljajo vlakovni odpravniki v kaki postaji bolnim samo radi tega, da medsebojno zaslužijo to nagrado, jim bomo nagrado ustavili in dostavili potrebne nadomestnike. Gg. prometnim kontrolorjem in postajnim načelnikom naročamo, da nam take nerednosti takoj sporoče.

Ta odlok stopi v veljavo 26. marca 1923.

Podpis.

Tovariš prometnik nam je k temu poslal sledeči komentar:

V prvi vrsti se prometniki zahvaljujemo o. r. za velikodušno nagrado v obliki 24 urne službe in ponujanjih nam Din. 25.— Centralna gospoda se zaveda, da se z lačnim in nagim človekom lahko naredi, kar se hoče. Ta

zavednost in brihtna izraba položaja bo gotovo dobro nagradeno s stokrat pomnoženo vsotico Din. 25.— in pomankanje prometnikov bo na mah odpravljeno. Ali se pa gospodje pri o. r. juž. žel. tudi zavedajo, zakaj da primanjkuje prometnikov? Kdo je kriv nezadostnega naraščaja? Kdo je kriv, da komaj izvežbani uslužbenci zapuščajo žel. službo? Kdo je kriv, da v vaše upravno delo nima noben železničar več zaupanja? Kdo je kriv, da gladen železničar danes sploh ne ve, kdo mu bo vrgel kost jutri? Vse to ste zakrivali vi, ki so vam mar le komisije in dijete — za vaše nenasitne mavhe seveda. Vas bo svet obsodil s tem, da vas brne iz poštene človeške družbe. Imenitno ste jo pogruntali: s 25 dinarji naš hočete navaditi na 24 urno službo in ko se temu privadimo, bo vam zmanjkalo za nagrade kredita, 24 urna služba bo pa ostala. S tem, da nam podtikati možnost, da se bo eden ali drugi javil bolnim samo za to, da bi ostali prišli do nagrade, katero bi si potem vsi med seboj razdelili, ste izdali le sami sebe, da se namreč tudi po ovinkih lahko kaj zaradi. Neznačajnosti, ki jo iščete med nami, imate na kupe v svoji zalogi, mi to vaše sumničenje odločno zavračamo. Če pa kdo obnemore, pa ste krivi vi, ki imate menda veselja nad tem, da mi stradamo.

vlakovni odpravnik.

Osrednji odbor Prometne zveze v Ljubljani vabi svoje člane in somišljenike v Mariboru na sestanek, ki bo zboroval dne 30. maja 1923 ob 6. uri zvečer v prostorih gostilne Nendl. Poročal bo predsednik tovariš Ceraj — Cerič o delovanju Prometne zveze in akcijskega odbora. Tovariši! Udeležite se v polnem številu.

Brez čuta. Za najnižje in najbednejše železničarje in njih družine nimajo čuta oni »visokorodni«, na katerih milost in nemilost so te uboge pare navezane. Dočim se je vrglo uradnikom nekaj oglodanih kosti v obliki starninske doklade, nismo dobili nižji uslužbenci — poduradniki in sluge ničesar. Mi in naše družine naj gremo stanovat na gmajno pod milo nebo ali pa pod zemljo. Posledica obupa je bila, da so prišle dne 21. aprila 1923 številno zbrane žene teh kategorij na obratno ravnateljstvo juž. žel. v Ljubljani protestirati proti krivičnemu zapostavljanju onega dela uslužbenstva, ki je takorekoč mozeg vse službe. Deputacija žena je bila od gospoda ravnatelja sprejeta in potrošana z obče zdravilnim izgovorom, da sme južna žel. za svoje osobje storiti le to, kar stori državna železnica. Ta izgovor pa je zelo piškav; mi namreč vemo, da se izplačujejo lepe nagrade, doklade in vrag ve kaj vse, brez da bi se vprašala državna železnica. Po drugi strani pa je drž. žel. že marsikaj storila v prilog osobja, o čemur pa juž. železnica trdovratno molči. Če pa smo resnično pod tako strogo kuratelo, tedaj se nam v resnici čudno zdi, da se nihče ne zmeni zato, odkod imajo nekateri sredstva za nakupovanje hiš in zidavo razkošnih vil. Zdi se, da ni več daleč čas, ko bo moč te gospode preminula in prišel bo za nje dan plačila.

Uglednemu gospodu Viktorju Bračič, obratnemu ravnatelju južne železnice v Ljubljani. Ali ste že čitali sklep občinskega sveta ljubljanskega o povišanju plač mestnim uslužbencem? Če tega še niste storili, potrudite se, prosimo, in nehoti se boste morali popraskati in vprašati, kako dolgo mora Vam podrejeni železničar služiti in kak čin mora imeti da doseže plačo navadnega mestnega hlapca. Morda pa le pridete do uvidevnosti, da smo železničarji afrikanški sužnji in ne pripadniki civiliziranih ljudi.

Nadsuženj.

Delavec je vsakdo, ki živi pretežno od svojega osebnega zasluga!
Vsi delavci v Delavsko Zvezo!

Leta 1930.

(Dalje.)

Policijski sluga in Govekaričeva vizitka sta odprla Korenetu v nekdanji knezoškofijski palači vsa vrata. Brez vsakih ovir je prišel skozi dolge špalirje službujočih orjunccev do predsobe poveljujočega generala Antona Novačanovića. Mrkogledi adjutant ga je nemudoma prijavil in minuto nato je stal Korene pred samim generalom.

Gospod Novačanović je bil silna postava. Pod krvavordečo uniformo, okrašeno na hrbtu z zlato vezanim zmajem, na prsih pa z mrtvaško glavo, so se širila mogočca prsa in trepetale orjaške mišice, ki so značile pravo pravcato volovsko telesno moč. Pri Korenetovem vstopu se general dvigne, zapiči v Amerikanca prodirajoč pogled, nato mu pa veli sesti. Kakor na policijski direkciji, tako je dosegel Korene tudi tu brez večjih težav svoj namen in ko je odšel gospodu generalu še sto dolarjev za njegov osebni dispozijski fond, pritisne ta na električni zvonec ter praša službujočega adjutanta, kdo ima danes službo v propagandno-informacijski sekciji.

»Brata Franjo Tratnikovič in Vladimir Levstikovič«, odgovori adjutant kratko.

General za trenutek pomisli, nato pa veli pozvati brata Tratnikovića. Ko ta vstopi, mu ukaže po jugoslovensko: »Tu gospod Janez Korene, Jugosloven iz Amerike, ki je prišel obiskat svojo osvobojeno in ujedinjeno domovino. Ker je gospod Korene še dokaj prepričevalno dokazal, da ni nasprotnik narodnega in državnega edinstva, mu izdajam do nadaljnjega vsa izjemna dovoljenja, vas pa komandiram v njegovo spremstvo. Da ste mu stalno pri roki z nasveti, pojasnili in če treba tudi z dejansko pomočjo!«

Po teh besedah se brat Tratnikovič globoko prikloni in namigne Amerikancu, da odideta.

Dr. A. Gosar.

Politika in gospodarstvo.

Politika in gospodarstvo sta že od svojega prvega početka tesno spojena. Človek potrebuje za svoje življenje najrazličnejših stvari, katere si lahko pridobi samo na dva načina. Ali si jih sam pridela, izdelava, oziroma jih pridobi potom zamenjave, ali pa se jih prilasti s sifo, zvižajo, goljufijo, oziroma na kak drug podoben način. Prvi način pridobivanja življenjskih potrebščin imenujemo gospodarstvo, drugi pa spada v okvir političnega življenja in delovanja ter predstavlja njegov glavni cilj in namen.

Takih ljudi, ki so bodisi preleni, bodisi premalo sposobni, da bi si hoteli, oziroma znali na pošten način s produktivnim ali sicer koristnim delom pridobiti, kar jim je za življenje potrebno, je bilo in jih bo vedno veliko. Ropanje, izsiljevanje in izkoriščanje je cvetelo med ljudmi že od nekdaj. Osvojevalne vojske in roparski pohodi podjarmljenje tujih narodov, suženjstvo i. t. d. nam označujejo celo starejšo dobo človeškega rodu. Danes, ko si takih in podobnih izrodov zla človeške narave, ne upamo več javno in odkrito priznavati ter odobravati, pa skušajo posamezni narodi sloji in stanovi na drug bolj ali manj prikrit način isto doseči.

Države in narodi se danes vojskujejo na zunaj pod geslom pravice in zaščite slabših, malih narodov. V resnici seveda bi bila nemška pot v Bagdad bolj sebična in roparska od pohodov Aleksandra Velikega, v resnici se angleška in ameriška briga za svobodo in neodvisnost malih narodov le malo loči od skrbí, ki so jo gojili stari Rimljani za svoje province, v resnici se to, kar počenja danes Francija v Poruhru ne razlikuje bogve koliko od turških ali hunskega vpada v naše kraje.

In če si predočimo notranje družabne razmere v okviru posameznih narodov in držav, tedaj vidimo, da je namesto suženjev in srednjeveških fevdalnih podložnikov, ki niso imeli nobenih političnih pravic, ali pa so jim bile zelo ožrnjene, pač stopil v moderni dobi politično svobodni in enakopravni proletarijat. Toda ta njegova politična svoboda in enakopravnost to je le bolj na papirju in v besedi kot pa v dejanju. V resnici pa ga gospodarsko močni ter politično odločujoči krogi in sloji izkoriščajo, neredko nič manj, kot so nekdaj izkoriščali gospodarji svoje sužnje.

V svojem bistvu in jedru ostaja politika vedno ena in ista. Ona pomeni težnjo in stremenje po moči — **zato, da bi bili človeku, poedinemu narodu, sloju ali stanu vsi drugi primorani služiti in delati.** Politika je boj za vlogo gospodarja in hlapca. Kdor v tem boju podleže, tisti mora svojemu zmagovalcu služiti in zanj delati. Zato gre, kdo bo zapovedoval in kdo bo služil. Kljub vsem zunanjim okrasom, ki imajo namen prikriti pravi smisel političnega tekmovanja leži na dnu vse politične borbe ta končni smisel in namen.

Vzglede, ki nam to potrjujejo imamo povsod več ko dovolj. Najbolj zgovorno vam priča o tem sedanjí naš boj za avtonomijo in odpor, na katerega je naletela pri vladajočih krogih ta naša tako naravna ter sama po sebi tako jasna zahteva. Kdo bi danes še dvomil, da gre tu v prvi vrsti za gospodarske koristi in ne — kakor trdijo tisti, ki se bojujejo za svoj krivični žep — da je v nevarnosti državno in narodno edinstvo ali kaka druga taka dobrina. Vse to je samo slepilo, ki naj bi služilo v opravičilo za izkoriščanje ki ga trpimo na svoji koži.

Podobno lice nam kaže tudi vse ostalo politično življenje. Sedanja politična premoč kapitalističnih krogov pomeni izkoriščanje vseh drugih stanov in slojev, skratka celokupne človeške družbe v prilog maloštevilnim kapitalistom. Zato že vsa naša finančna in gospodarska politika vodi vedno tako kot zahtevajo koristi velekapitala. Zato se ne stori n. pr. niti en korak, da bi se vsaj deloma omejilo današnje strašno **oderuštvo z obrestmi.** Nas-

protno, podpira in opravičuje se to, češ, ker je malo denarja, mora biti cena zanj toliko večja. Socialna politika, zakonodaja v varstvo delavstva se ne samo ne izpopolnjuje, marveč se povsod tam, kjer bi imela zares učinkovite posledice, sploh ne izvaja.

Podobno, kar počne danes velekapital, bi se seveda zgodilo tudi, če bi prišla politična premoč v roke katerekoli drugemu stanu. Kmetije, večji, se povsem naravno že danes zavzemajo za kmečko, čisto agrarno politiko, četudi bi imela za posledico še večjo podražitev ravno najvažnejših življenjskih potrebščin. Obratno pa bi delavski in sorodni stanovi, ki so navezani v prvi vrsti na svoj zaslužek, hoteli, da se izvoz živil ter sploh domačih pridelkov kar najbolj omeji in zabrani.

Podobno velja glede davkov. Davčna politika je danes pri nas gotovo najbolj zavožena in najbolj zagrešena. Ogromno večino vseh davčnih bremen nosijo danes najrevnejši sloji in stanovi, predvsem tisti, ki so primorani kupovati vse življenjske potrebščine, ker sami ničesar ne pridelajo. Ne samo vsi indirektni davki, trošarina in uvozna carina, marveč tudi večina davkov, ki jih plačujejo industriji, obrtniki in trgovci gre dejansko iz žepa konsumentov.

Da je to krivično, tega si danes nihče ne upa več resno tajiti. Kljub temu pa ostaja to tako ter bo najbrž še dolgo tako ostalo. Odgovor na vprašanja zakaj se to ne spremeni je očividni in enostaven. Ogromna večina prebivalstva v naši državi, zlasti v njenih južnih delih, živi od poljedelstva. Ta večina predstavlja že sama po sebi glavno politično moč v državi. Zato si nihče ne upa zahtevati od nje, da bi prispevala k skupnim stroškom pravičen delež. Vsak politik se boji, da bi mu te množice obrnile hrbet, zato se jim ne upa povedati resnico v obraz, marveč se jim rajši laska ter jim govori o prevelikih davčnih bremenih tudi tam, kjer to ni upravičeno. Tako pomeni gola, morda celo neorganizirana, torej samo številna politična premoč obenem tudi še gospodarski dobiček.

Pri tistih, ki so v manjšini, je stvar seveda ravno nasprotna. Ti ne pomenijo sami po sebi še nič. Najprej se morajo šele organizirati ter strniti v skupno politično fronto, da si tako v skupnem nastopu priborijo primeren vpliv na razvoj političnega in s tem tudi gospodarskega življenja. Brez politične moči pa zanje ni gospodarske neodvisnosti in samostojnosti.

Seveda velja tudi obratno. Kdor je gospodarsko jak in krepak, si tudi v politiki lažje pribori primeren vpliv. Politika in gospodarstvo korakata vstric ter podpirata medsebojno drug drugega. **Pri tistih, ki nič nimajo, je seveda njihova gospodarska osamosvojitev bistveno navezana na politično osvobojenje in politično moč. Dokler si ne priborijo odločujočega političnega vpliva in moči je prazen vsak up da bi mogli kdaj resnično zboljšati svoj gnetni položaj.**

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Našim sotrudnikom in dopisnikom! Bili ste pridni. Hvala Vam! Poslali ste uredništvu toliko sestavkov da: člankov in dopisov, da v tej številki vseh nismo mogli objaviti. Uredništvo mora upoštevati dejstvo, da ne sme pustiti več rokopa natisniti, kolikor prostora obsega Pravici tedensko odmerjeni popir. Tisti, katerih sestavki niso objavljeni v tej številki, potrpite, ker bomo vse objavili, kar ste nam poslali, v prihodnji ali pa v prihodnjih številkah našega lista. **S požrtvovalnostjo agitirajte o binkoštnih praznikih v svojih krogih in pridobivajte »Pravici« novih naročnikov! Če podesetorite število naročnikov »Pravici«, okrepite svojo organizacijo in sebe z njo!**

Vesele Binkošti!

Redakcija »Pravice«.

Korenetov spremljevalec Tratnikovič ni bil prav nič podoben ostalim orjunašem, ki so se gnetli po vrhovni orjunski komandi. Slaboten, gladko obrit, dobrodušen in malce zabuhel obrazek, v katerega je bilo vsajenih dvoje, nekoliko krvavih oči. Kakor je izvede Korene pozneje, se je mož pečal svoječasno z umetnostjo, ker mu je pa ta nesla premalo, jo je polagoma obesil na kol ter vstopil med aktivne borce za narodno in državno jedinstvo. Precej vidna brazgotina na licu je dokazovala, da se je v teh bojih že tudi odlikoval in to še v časih, ko si je morala Orjuna z noži, revolverji, boksarji in bikovkami delati pot med zaslepljeno ljudstvo, nevredno jugoslovanske svobode.

»Kam jo mahneva najprej? vpraša na hodniku Tratnikovič. »Sedaj bo kmalu enajst in meni se zdi najboljše, če jo mahneva na golaž, tam pa sestaviva nadaljnji načrt.«

»Dobro, tudi meni bi to najbolj ugajalo«, odvrne Korene.

Ko prideta na ulico, pomigne prvemu kočijažu, ki jadrno plane s kozla in odpre vrata kočije. »V Zvezdo!«

Kočija oddrda in v nekaj minutah dospeta pred nekdanjo »Kazino«, ki je bila svojedobno zbirališče nemške in nemškutarske zalege. Tam izstopita. Korene hoče stisniti kočijažu bankovec za milijon dinarjev, toda spremljevalec ga opozori, da so »Orjuni« in orjunašem po odredbi generalnega guvernerja ljubljanske province dr. Žerjavovića brezplačno na razpolago vsa javna in zasebna prometna sredstva. Korene se uda in sledi Tratnikoviču v restavracijo, kjer naročita pivo in gulaž.

»Vidite gospod Korene, kako se je v letih vaše odsotnosti pri nas vse lepo izpremenilo. Še pred petnajstimi leti so se šopirili tu nemški oficirji, danes pa gospodarini tu mi. Kmalu po prevratu smo se polastili tega poslopja mi, nastavili tu starega našega somišljenika in podpornika gospoda Krapežiča, ki je, mimogrede bodi to povedano, uvedel v Ljubljani prvi cirilski napis in v priznanje tega veldržavotvornega čina ga je odlikovala

»Orjuna« s tem, da je proglasila »Zvezdo« za svoje centralno zbirališče, gospod generalni guverner je pa odredil, da morajo plačevati tu svojo »ceho« celo oni orjunaši, ki so v službi, dočim so ti po vseh drugih javnih lokalitah oproščeni plačila.«

V tem pogovoru se prikaže pri vratih majhna, sključena in slabotna postavica, očividno v zadnjem štadiju jetike, odeta v umazane cape ter se približuje s klobumom v roki gostoma.

»Si že zopet tu?! Poberi se zguba propala!« zagrmí gospod Tratnikovič.

Prosiak se globoko prikloni, nekaj zamrmra in od drsa zopet skozi vrata.

»Kdo je to?« vpraša Korene.

»Eh, ni da bi govoril!« odvrne Tratnikovič. Svoječasno igral pri socialnih demokratih veliko vlogo, celo njihove liste je pisal in urejal, toda dočim so ostali socialisti že davno izprevideli svoje zločinske zmote, ki jih v zasejala med naš troimeni narod sovražna Avstrija in se postavili največ po zaslugi obeh Kristanovičev, gospoda Korunovića, Bernotovića in še nekaterih drugih globoko uidevnih mož krepko in kompaktno na stran državnega edinstva, je ostala edino ta pokveka še zakrknena. Nekaj časa je skušal potuhnjeno rovariti proti državi in oblastem ter tajno širiti prevratne ideje čifutskega in protinarodnega socializma, toda ni mu uspelo. Pravijo, da ni normalen, zato se ne zmeni nihče več zanj. Nekaterim se smili, toda jaz sem prepričan, da je v prvi vrsti zakrknjen. Mislili smo ga že davno spraviti na varno, toda gospod Kristanovič je interveniral, da ga pustimo v miru kot zadnjega jugoslovanskega socialnega demokrata, predvojne sorte, kar je končno tudi zanimiv kuriozum. Piše se menda Ivan Mlinarič.

(Dalje prih.)

Brez naslova.

Kmetje so v srednjem veku — tako meni — celjski »Napreje« zidali gradove, sedaj zidajo pa cerkve. Zidarjev »Naprejevci« namreč ne poznajo, zato je krog zapečka njihove stranke tako razkopano, da se vsakdo strahoma pomika proti vratim, ko stopi v socialistično hišo.

Krajše pišite! »Klerikalci so torej predvsem strogo internacionalni in mednarodni« ugotavlja »Napreje« od 10. t. m. Mi se sodrugom iz Celja za ta neprostopoljni poklon zahvalimo. Samo krajši naj bo, sodrug, krajši! Smo čisto kontent, če smo samo »internacionalni«, »mednarodni« pa prihodnjič lahko odpade.

Razrešena zagonetka. V Zidanem mostu je železniški uradnik našel na tračnici čisto majhen del človeških možganov. Torej nesreča. A ponesrečenca ni bilo nikjer, čeprav je pel telefon po vseh progah. Nazadnje je posebna komisija ugotovila, da so to zadnji ostanki možgan »Napreja«, ki se je selil dne 30. aprila 1923 iz Ljubljane v Celje.

Doma in po svetu.

Domača politika se je v preteklem tednu predvsem pečala z vprašanjem odobritve poslanskih mandatov. V parlamentu je deloval verifikacijski odbor, ki je tudi v predpisanem času enega tedna dovršil svoje delo in sestavil poročilo za skupščino, ki ima zadnjo besedo tudi v vprašanju, kdo sme biti poslanec in kdo ne. Zadnje seje tega odbora so bile najbolj zanimive. Šlo je pri tem za poslanska mesta v Črni gori. Tu je na demokratski listi kandidiral predsednik tamošnjega sodišča Vukotić, tisti, ki je ob priliki volitev za ustavotvorno skupščino bil predsednik glavnega volivnega odbora v Mariboru, kjer se je tedaj pri štetju glasov napravila napaka, ki je vzela za dalj časa en mandat SLS in ga dala SKS. Po določitvi zakona mora sodnik in politični uradnik, če hoče kandidirati, poprej izstopiti iz državne službe, oziroma sme kandidirati le v kakem drugem okrožju, ne pa tam, kjer službuje. Ta zakon so napravili radikalci in demokrati skupaj. Sedaj so ga pa izrabili radikalci proti demokratom in so razveljavili demokratsko listo v Črni Gori, ker Vukotić ni pred volitvami izstopil iz drž. službe. Enako se je pripetilo še enemu demokratskemu poslancu političnemu uradniku. Demokrati so trdili, da predsednik sodišča ne more vplivati naravnost na volivce. Poznalo se je demokratom, da so dobri advokati, ker znajo postaviti zavijati, toda glede postav in njih tolmačenja ima vendar le glavno besedo zakonodajalec sam, t. j. parlament, sme postaviti razlagati in jih dopolnjevati. Vsega skupaj so na ta način izgubili demokrati 3 poslance in sicer prav odlične može, ki bi jim v zbornici mnogo koristili. Kako znajo demokrati postaviti zavijati in dokaz, kako so njih lastne postave nenatančno sestavljene, je tudi to, da so notranje politike je sporazum s Hrvati in Slovenci! Dva hrvatska zastopnika sta zopet bila v Belgradu in se tam pogovarjala z različnimi člani vlade, tudi s Pašićem. Tudi Korošca že zelo pričakujejo v Belgradu, ker upajo, da prinese iz Zagreba in Slovenije natančnejši načrt sporazuma. Gotovo pa bo težko, našo zlasti po demokratih, da tudi samostojnih kmetih in socialistih A. Kristanovega kova za voženo notranjo politiko spraviti v prav tek.

V zunanji politiki naše države nimamo v preteklem tednu zaznamovati posebnih dogodkov. Pisalo pa se je, da napravita kralj in kraljica uradni obisk pri fran-

coskem predsedniku v Parizu in da ima ta obisk tudi pomen za zunanjo politiko. Bomo videli!

V Bulgariji Stambulijski z odločnostjo nastopa proti onim, ki vpadajo čez mejo v našo Makedonijo in povzročajo zapletljive. Češko in Poljsko te dni obiskuje francoski maršal Foš. Pri tem se piše mnogo o pomenu teh obiskov. Ruski vojni komisar Trocki je po poročilih te runde armada dobila v roke čisto Poljsko, poslano francosko orožje. Nemška ponudba 30 milijard reparacij ni zadovoljila niti Francozov niti Belgijcev in tudi Angličani so to svoto odklonili. Poruhirje ostane zasedeno in še vedno vlada tam sila, ki se ji upira protisila. Te dni so razstrelili Nemci važno železnico, po kateri se izvažajo premog v Francijo. Mnogo se piše o odstopu nemškega kancelarja, ki ni znal zadeve s Francijo urediti. **V Lozani**, kjer zboruje konferenca, se je dogodil atentat. Trije zastopniki Rusije so postali žrtve švicarskih fašistov. Glavni ruski zastopnik Vorovski je bil ustreljen. Boljševiki sodijo in streljajo na Ruskem svoje politične nasprotnike, zato pa komunizmu nasprotna nasilna smer — fašizem zavratno strelja komuniste. Mnogo se tudi govori, da tiči za tem napadom kaka tuja država, ki ima z Rusijo posebne obračune. Morebiti bode morilec izpovedal. Ta atentat je zopet dokaz, kako še vedno nasilje vlada celo tam, kjer so ga doslej najmanj poznali v svobodni Švici!

VREDNOST DINARJA.

Ljubljana, 15. V. 1923.

V ljubljanskih bankah si dobil danes:

Za liro: 4.60 din., za dolar: 95.— din., za č. k. 2.85 din., za 100 a. k. 0.1350 din., za 100 ogr. k. 1.85 din., za 100 mark 0.2150 din., za angleški funt 445 din., za francoski frank 6.40 din., za švicarski frank 17.35 din., za nizozemski guldinar 37.25 din.

Brencelj.

Nehvaležnost.

Talma je bil eden največjih igralcev sveta (1763 do 1826). Ko je igralec Coupigny slišal, da je Talma umrl in se ga v testamentu ni nič spomnil, je jezen vzkliknil: »Ali je to mogoče? Nič, prav nič mi ni zapustil in vendar sem celih dvajset let dvakrat na teden pri njem kosil! Grda nehvaležnost!«

Andrej Dippel in lačna peyka.

Tenorist Andrej Dippel je bil pred vojsko ravnatelj Velike opere v Chicagu. Ena prvih njegovih pevk, Karolina White (izgovori hvajit), bi bila morala peti vlogo Brunhilde; rekla pa je, da ne more, ker je preveč utrujena. Do skrajnosti razjarjen je Dippel vsem članom opere povedal par krepkih in se ustavil zlasti pri prokletstvu pevcev, da ostanejo namreč debeli. Whitovi je rekel: »Vi niste preveč utrujeni, Vi le preveč jeste! Vi sploh nič drugega ne delate, samo jeste, jeste in jeste, od jutraj do polnoči in še naprej. Posledica je, da ste od dne do dne bolj debeli, da se vidoma redite in da se Vaše glasotvornice zamastijo. Vsi pevci preveč jedo, posebno pa tenoristi. Ker nimajo zanimanja za duševno delo, se brigajo samo za pitje. Kot jelka vitek pride tenorist na oder in čez tri leta ga ne moremo več tlačiti v triko. Prav nič bi se ne čudil, če bi Lohengrina enkrat na odru razneslo. Manj jejte, gospodje in dame!«

Dočim so se vitki člani opere muzali in se slednjič glasno smejali, so bili debeluharji zelo razkačeni, posebno pa madam White. Nekemu poročevalcu je prisegala, da živi zelo zmerno in da naprimer ponoči po predstavi užije samo tole: tucat ostrig, majhno piščice, malo potolčenega mesa, par morskih rakov, salato, močnato jed in črno kavo.

ko vidimo pri ostalem Zveličarju, kateremu niso verjeli, dokler niso otipali rok in nog, in dokler ni z njimi jedel. Tomaž pa celo njim ni verjel, dokler se ni osebno dotaknil ran Gospodovih.

Iz vsega, kar moremo spoznati, iz evangelijev je jasno, da so apostoli hoteli poročati resnico, kajti povedo jo celo takrat, ko njim ni v čast, sporočajo tudi edino le to, o čemur so se mogli sami prepričati ali so sami videli. Četudi so pisali vsak po svoje, z ozirom na svoj posebni namen, vendar je slika božjega zveličarja povsem ena in ista, kar bi bilo naravnost nemogoče če bi bili imeli namen varati. Sicer pa ne samo da niso imeli zato nobenega vzroka, ker niso imeli pričakovati ne časti ne slave, ampak le mučniško smrt, varati tudi mogli niso, čeprav bi hoteli. V svojih evngelijih namreč ne popisujejo kakih skrivnih coprnij, ampak vsem znano javno delovanje Gospodovo. Ako bi bili evangelisti zapisali kaj neresničnega, gotovo ne bi bili k temu molčali Kristusovi sodobniki, katerih je v drugi polovici I. stol. še mnogo živelo. Zlasti pa bi bili Jezusovi nasprotniki najlažje s tem odvrnili od sebe očitje, da so križali Sina božjega, ako bi bili apstolom dokazali, da so pisali neresnico. Pa tega niti poskušali niso, ampak so zahtevali edino to od njih naj molče o Jezusu. Sicer pa, če bi Jezus ne bil v resnici živ in tako učil, kakor kažejo evangeliji ne bi bili mogli tako pisati ali se izmisliti takega nauka niti najspretnější pisatelji in največji modrijani, kaj šele prosti, neučeni ribiči, kakor so to bili apostoli in evangelisti. Kdor teh dokazov za Kristusovo bivanje in evangelije ne prizna, ta mora z veliko večjo pravico zavrniti vse zgodovinske vire, ki jih rabi tudi svetna zgodovina, to se pravi, zavreči mora vso zgodovino.

(Konec.)

Cvikelj.

„Barabce“.

Pod gorenjim naslovom je prinesel »Delavec« v štev. 19, z dne 12. maja t. l. dopis krščanski socialci v Vevčah. Ne pečal bi se z njim, če bi ne poznal popolnoma v podrobno razmer v Vevčah in poteka tekočega meznega gibanja, ki se izrablja v imenovanemu dopisu, zavijajo resnico in odkrijoče obenem nezmožnost, zahrbtnost in neiskrenost socialistične strokovne organizacije. Da bo vsem tovarišem znan potek in bo sodba lažja, začnimo takoj pri rojstvu tekočega meznega gibanja. Zadnja meznega pogajanja so se vršila dne 5./2. t. l. Dne 8. marca t. l. je sprejela tamkajšnja skupina S. Z. T. D. naslednji dopis:

Cenjeni tovariši!

Dne 3. marca smo imeli sestanek, na sestanku smo razpravljali tudi glede plač v tovarni, kajti draginja vedno raste.

Da pa ne bo kakega nesporazuma med našo in Vašo organizacijo, kajti gre se za skupne gnotne koristi — smo pripravljene, da se snideta enkrat oba odbora na sestanku in to čim preje mogoče, da zavzamemo skupno akcijo proti našim izkoriščevalcem.

Upamo, da tudi vi nimate nič proti temu.

Torej Vam dajemo na razpolago da določite kraj, dan in uro sestanka.

Pričakuje ugodnega odgovora

Vas pozdravljamo:

Za odbor: Pred. Reme Franc, Franc Gorše, Hovranec Ivan, Arko Viktor, Blaž Jakob.

Skupina K. Z. T. D. se je na poziv odzvala in določila sestanek, ki se je tudi vršil in sta bila prisotna oba odbora. Na tem sestanku so se zastopniki obeh skupin čisto podrobno dogovorili glede zahtev in postopanja. In sicer: Zahteve vloži vsaka organizacija zase: Spomenice se sporoče v Medvode tudi ločeno in se nato vložijo na ravnateljstvo in upravni svet. Naša organizacija se je te poti držala: Res je, da je vložila nekaj dni kasneje; toda vložila jih je v smislu dogovora. Ko se je deputacija nato zgledala pri upravnem svetu, v kateri so bili tudi zastopniki nasprotne organizacije, je zastopnik upravnega sveta izjavil, da se bodo pogajanja vršila v teku osmih dni. Potemtakem je bila ta izjava merodajna in bi bila po preteku osmih dni prišla v poštev inšpekcija dela. Med tem časom se je pa zgodilo čudo, da so nasprotniki šli mahoma svoja pota. O teh potih piše »Delavec« v zgoraj imenovani številki; ali zavito. V dopisu omenja, da sem se izjavil, da so zahteve pretirane. Ne sramuje se te izjave, kot se je tudi organizacija ne. Da je vse to početje, ki ga počenjajo socialni demokratje samo limanca za bav novih članov je dovolj jasno razvidno iz imenovanega dopisa. Nasprotniki so najprvo sklenili sporazum, ki se ga pa potem niso držali! Že takoj pri vložitvi zahtev; namreč, da jih niso vložili, oziroma predložili podjetju, ampak takoj inšpekciji dela, misleč da bodo tako sami izvedli pogajanja in stopili pred delavstvo, češ, »vidite, mi smo Vam zboljšali Vaš položaj«.

V dopisu pravijo, da stoji strogo na razrednem stališču, da nas ne bodo prosili za sieparski enotni nastop, temveč, da bodo svoje delo izvajali s strogo razrednega stališča. Kako pišejo in kako praktično delajo, imate tukaj popolno sliko, da to podkrepimo zgoraj priobčeni dobeseden poziv njihove podružnice v Vevčah, da nismo mi bili tisti, ki smo forsirali enotni nastop, marveč, da smo se le njihovem pozivu odzvali s poštenim namenom, na kar pa je sledila prevara od strani tistih, ki so nas pozvali za enotni nastop.

Da se prva kakor tudi druga pogajanja in inšpekciji dela niso mogla vršiti, je popolnoma jasno, ker nasprotna organizacija zastopa komaj dobrih 10 odstotkov delavstva in so nasprotniki dobili tudi tozadevni odgovor. Lahko bi se bila pogajanja že končala, če bi nas bili nasprotniki — kakor so s pozivom za sporazum — vsaj obvestili, da gredo preko podjetja in inšpekcije dela. Ker tega niso storili, je jasen dokaz, da jim je šlo pri tem samo za korist njihove organizacije, ne pa za korist delavstva. Delavstvo Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode se bo še dobro spominjalo, da ko smo leta 1920/21, vložili zahtevo za 15% povišanje, nasprotniki pa za 75%, kar je imelo za posledico, da se ni doseglo to, kar bi se lahko doseglo. Držimo se načela: kadar je čas ugoden in se lahko doseže, tedaj se stavijo zahteve in take, ki so dosegljive. Treba je stvarnosti in resnosti. Gospodje okrog »Delavca«, Vi pravite, da sem se izjavil, da so zahteve pretirane in sicer na strani 3. zgoraj imenovane številke; na strani 2. iste številke pa očitete »Nezavisnim«, da stavijo zahteve po 200% povišanju, dosežejo pa 10%; prvič se v isti številki ne krije, za kar navedem lahko še en dokaz, drugič se pa praktično ravna in delate tako, kakor očitete svojim bratcem »Nezavisnim«. S tem postopanjem in ravnanjem v Vevčah ste pokazali, vso zahrbtnost, neiskrenost v delavskih gibanjih. Pomnite, da s takim delom in početjem ne boste zakraljevali v Vevčah, Goričanih in Medvodah, kakor obetate v svojem dopisu.

Tovariši in tovarišice! Zdaj pa sami presodite! Gorenji naslov so socialni demokratje naslovili na nas. Iz poročila boste prišli nujno do zaključka, da je bil zgrešen. »Barabca« nikdar ni bil tisti, ki se je kakšnega dogovora držal, temveč oni, ki je dogovor prelomil in padel tistemu, s katerim se je dogovoril, v hrbet. Sedaj lahko zapišemo mi: »Delavstvo, ki ga varate gospodje okrog osrednjega društva kemičnih delavcev, Vas bo sodilo in bo skopnelo še tistih 35, kolikor jih še imate«. Delavstvo papirnic Vevče, Goričane in Medvode se dobro zaveda, kdo ga je poznal v najtežjih časih in kdo mu je pomagal; radi tega povejmo enkrat za vselej raznim Rejcem in Svetkom, da naj hodijo svoje kaline loviti drugam in ne v Vevče, kar so lahko spoznali na nedeljskem shodu.

Dr. P. A. T.

Socializem in vera.

(Dalje.)

Razmere namreč, kakor jih najdemo opisane skotro na sleherni strani evangelijev, so se po razdejanju Jeruzalema tako temeljito spremenile, da je enostavno nemogoče, da bi bili ti evangeliji spisani pozneje, kakor to trdijo g. Strauss, Bernot i. dr.

Verodostojnost evangelijev.

Še bolj zmoten, kakor prvi del trditve g. Bernota, da so bili evangeliji pisani pozno po Jezusovi smrti, kakor smo ravnokar dokazali, še bolj zmoten je drugi del njegove trditve, češ, da se pisatelji naslanjajo očitno le na ustna poročila. Že iz dosedaj povedanega je jasno, da g. Bernotova beseda »očitno« čisto očitna zmota, da ne rabim kake bolj trde besede. Če bi bil g. Bernot le količkaj bral evangelije predno je spisal svoj »slavni« molitvenik bi lahko vedel in spoznal, da je iz vsake strani evangelijev sv. Mateja in sv. Janeza razvidno, da je v takih podrobnostih mogel poročati le očividec. Sv. Marko in sv. Luka sicer nista bila apostola, vendar pa sta bila dolgo časa v družbi apostolov in v najtesnejši zvezi z njimi, lahko sta torej od njih zvedela vse, česar nista sama videla in slišala. Res je, da apostoli niso bili znanstveno izobraženi, toda celo največji čudeži, ki nam jih podajajo v svojih evangelijih so tako priprosti in očitni, da jih vsak še tako priprost človek lahko natančno pregleda in o njih verodostojno poroča. Kakšne učepošti je pač treba da rečimo priprost apostol spozna čudež obujanja Lazarjevega, ali ozdravljenje sleporejenega i. t. d.? Razsodni so bili pa vsekakor stokrat bolj, kakor so razsodni sodrugi g. Bernota, ki v svojem imenu pustijo širiti med ljudstvo zmote, ki jih lahko vsak srednješolec ovzre z eksperimentom. Njihovo razsodnost lah-

Med brati in sestrami.

Sole v Trziču. Meščanska šola se dvigne za eno nadstropje na račun minule pravde med predilnico in tržiško občino za vodno silo. Poslopje bo v ponos tržiški občini. Gre pa tudi za enonadstropen povišek ljudske deške šole, ki se nahaja v jako mizernem stanju, ker manjka šest učilnih sob za deško in dekliško osnovno šolo. Vsled pomanjkanja prostorov se je moral šolski pouk tako urediti, da sta dva razreda v eni učni sobi in sicer eden ima pouk dopoldan, drugi popoldan, vsled česar morajo biti otroci po pet ur neprestano v šoli, kar pa jako slabo vpliva na otrokov razum vsled dolgotrajnega napora možganov. Da vsled tega nima učiteljstvo pravega uspeha pri poučevanju, je samoposebi razumljivo. A pomanjkanje učilnih sob še ni vse, ampak so še te v takem stanju, da se je bati, da bodo šolske oblasti celo šolo zaprle in se bo tako ukinil pouk. Poslopje dekliške in deške ljudske šole v Trziču je last tržiške občine. Zato je dolžnost, da skrbi občina za svoje javne naprave in higijeno svojih občanov, zlasti šolskih otrok v tem oziru. Vse to vedo in vidijo gotovi gospodje pri občinskem odboru, pa se z vsemi štirimi upirajo povišku in popravilu ljudske šole pod pretvezo, da nečejo občine obremeniti. Pač se pozna, da so gospodje starega liberalnega kopita, katerih individualno načelo je »vsak sam za se« vsled česar nimajo zmisla za boljšo bodočnost naše mladine in blagor večine prebivalstva, ampak le za gotov krog takozvanih »boljših ljudi«, da ti ne bi plačevali previsokih davkov, katerih pa v resnici ne plačujejo sami, ampak prevajajo na ljudstvo. Na jeziku pa imajo isti gospodje najbolj socialno pravično čuteče srce zlasti ob volitvah, ker takrat so zares rado-darni. Preko tako važnih šolskih zadev pa tudi delavstvo ne more in ne sme iti.

Dev. Mar. v Polju. Dne 29. aprila smo imeli zdravstveno predavanje pojašnjevano s kino slikami, katero je priredil Zdravstveni odsek po g. dr. Ivo Pircu o čuvanju zdravja. Dvorana Ljudskega doma je bila natlačeno polna. Pogrešali smo le preveč moških. Želimó še več predavanj osobito z ozirom na industrijski kraj o jetiki in alkoholu. Ob tej priliki se delavstvo iskreno zahvaljuje Zdravstvenemu odseku in g. dr. Pircu za naklonjenost.

Čevlje kupujte z znamko »Peko« tovarn Peter Kozina & Ko., ker so ti priznani najboljši. Glavna zaloga Ljubljana Breg 20, na drobno Aleksandrova cesta 1.

Štrajk v Zagorju.

Iz rudarskih revirjev. Rudarji Zagorskih revirjev so v soboto 12. t. m. prenehali stavkati. Štiridnevna stavka je bila izraz nejevolje, da Trbovelj. prem. druž. ne odpusti inženirja Lapornika. Imenovani je namreč nestrokovnjak in kot tak škoduje družbi in rudarjem. S svojo nespretnostjo je povzročil stotisoče škode, rudarje pa tira še v večjo bedo. Znano je, da so rudarji in to akordanti, družinski očetje pri njem zaslužili komaj 17. dinarjev. Vsa njegova taktika je ena sama nepravilna poteza. Sicer pravijo, da došla komisija pod vodstvom ravnatelja Skubica ni ugotovila nikakih nerednosti. Mi pa poznamo te vrste komisije in opozarjamo družbo, naj vkljub nasprotni ugotovitvi komisije, Lapornika premesti, ker bodo sicer čez teden dni zopet obstala vsa — kolesa. Saj ne počenjajo tega iz nagajivosti. Toda živeti hočejo. Za trdo delo —

Pri trgovcu pazi
na znamko in vtisnjeno besedilo
GAZELA MILO

KNJIGOVEZNICA, KARTONAŽA IN GALANTERIJA
MIROSLAV BIVIC
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29
se priporoča slavnemu občinstvu ter p. n. tvrdkam za cenj. naročila vseh v to stroko spadajočih del.
VELIKA ZALOGA ŠOLSKIH MAP, NOTEZOV IN BLOKOV.
Cene nizke! Postrežba točna! Delo solidno!

kruha! Ker ga pa Lapornik odtrguje, naj ga reže — drugi. Pamet gospodje.

Trboveljska družba praznuje letos 50 letnico obstoja. Da se ta jubilej proslavi je umevno. Družba je svojemu uradništvu in ta namen darovala lepe svote. Od 5 tisoč kron dalje. Menimo da ni ga med rudarji, ki bi jim tega ne privoščili. Saj so tudi trpini. Žalostno, dovolj žalostno je pa, da se prezre — rudarje. To je tiste, ki so skozi 50 let izpostavljali zdravje in življenje za družbo. Tiste ki so trpeli in umirali za družbo. Tiste jetične, lačne obraze, ki jih bičajo razni Laporniki. Ali teh res ne vidite; ali ste nanje pozabili? Zganite se!

Sijajna zmaga kršč. socialistov v Zidanem mostu.

Dne 28. aprila t. l. so se vršile tukaj v cementni tovarni volitve obratnih zaupnikov. Za listo Strokovne zveze tov. delavstva je glasovalo 144 delavcev, za listo Podružnice kemičnih delavcev (soc. dem.) a 38. Skupina strokovne zveze ima vsled tega 5 zaupnikov, nasprotniki pa 1. To je velik uspeh našega dela v kratkem času, odkar smo si priborili tla v nekdanj tako rudečem Zidanem mostu.

A. Semenčič.

Krekova mladina.

Potrebno in umestno je izspregovoriti na tem mestu nekaj besedi v pojasnilo vsem bratskim društvom in prijateljem o pomenu in namenu »Krekove mladine«. Zadnje leto smo vedno bolj in bolj čutili potrebo, da se ustanovi delavska mladinska organizacija; kajti opažalo se je, da pešajo strokovne organizacije v mnogih ozirih baš zaradi pomanjkanja organizatorično sposobnega naraščaja. Ob pogledu na delo, ki čaka naše strokovne organizacije na gospodarskem in socialnem polju, uvidimo takoj, da nam manjka ravno pri delavski mladini zadostno število ljudi, ki bi jamčili, da bodo sposobni, ustreči težkim nalogam organizacije.

Je to deloma ena posledica svetovne vojne. Kakor kmetijski, tako tudi mestni delavec ni pred leti čutil tako

hude potrebe, iskati zavetja v strokovnih organizacijah, kjer se s skupnimi nastopi bori za svoj življenjski obstanek. Za višje cilje, ki ga ima strokovna organizacija, se je pa naš delavec vedno premalo zanimal. Ta čut za potrebo združevanja se je dvignil šele po vojni. Delavec se je zavedel: Enaki smo si po trpljenju in cilju, zatoorej bomo enakopravni in združimo se. Celo kmetijski delavci so spoznali to in v njihovih vrstah se je pojavila silna zahteva po organizaciji. Vse poveljne prilike so seveda to zavest same po sebi še podkrepile. Pri tem pa smo pozabljali na vzgojitev potrebnih moči, ki naj vodijo v bodočnost delavski pokret. Tako stojimo danes nasproti velikim nalogam brez mladih, čilih, izobraženih sil. Vemo pa, da bomo dosegli samo to, kar bomo sami ustvarili z delom. Če danes grajamo kapitalistični družabni red, če si želimo obratnih svetov in če zahtevamo socializacijo, se moramo v prvi vrsti zavedati, da bo vse to izpeljivo šele tedaj, ko bo delavstvo tudi sposobno prevzeti produkcijo popolnoma v svoje roke.

V to svrhu se je ustanovila v Ljubljani »Krekova mladina«. Lep cilj in silna naloga! Pri dobri volji in ob resnem delu nikdar neizpeljivo. Zato: Naprej!

Politika je boj — organizacija je moč!

Jugoslov. strok. zveza.

Celje. Članstvo J. S. Z. se opozarja na soc. izobraževalne večere, ki se vrše vsako sredo zvečer ob 7. uri v tajništvu pri »Belem volu«. Člani lahko povabijo seboj svoje tovariše somišljenike.

Tajništvo J. S. Z. v Celju.

Skupinam celjskega okrožja J. S. Z. Opozarjamo vse odbore, da uredijo poslovne knjige, statistiko članstva, članske knjižice itd., ker v doglednem času izvrši tajništvo revizije združene s članskim sestankom. Čas in način revizije se naznani skupinam pravočasno. Pripravite se, da uredimo poslovanje in svoje vrste. Katera skupina želi za shod govornika, naj to javi vsaj 6 dni poprej tajništvu, ter ob enem naznani natančen čas in kraj shoda. Binkoštno praznike uporabite za utrditev in razmah vaše organizacije, ter za pridobivanje naročnikov »Pravice«.

Tajništvo J. S. Z. v Celju.

Ustanovljena leta 1911.

Hranilnica kmetijskih občin

Dunajska cesta št. 38 v hiši Zadružne zveze nasproti »Bavarskemu dvoru«.

Hranilnica kmečkih občin sprejema in obrestuje hranilne vloge po

5%.

Rentni in invalidni davek plačuje od 1. julija 1922 dalje hranilnica sama. — Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar ter se obrestovanje ne prekine.

Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani je pupilarno varen zavod, v katerega nalagajo kr. sodišča denar mladostnih. Njeno poslovanje je pod nadzorstvom posebnega komisarja kot zastopnika pokrajinske uprave v Ljubljani. Posojila daje na zemljišča, občinam in korporacijam na amortizacijo.

Naročajte

„SOCIALNO MISEL“

mesečnik za vse panoge socialnega in kulturnega življenja.

Urejujejo:

dr. A. Gosar, Fr. Terseglav in dr. Engelbert Besednjak.

Naročnina za l. 1923 znaša: za Jugoslavijo 40 D., za inozemstvo 50 D., posamezna šte. stane 5 D.

Dobi se še tudi celoten l. letnik za ceno 30 D.

Naroča se pri upravi »Socialne Misli«, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna, kolportažni oddelek, Poljanski nasip 2.

Kupujte le pri tvrdkah,
ki inserirajo v »PRAVICO«!

VALENTIN VOJSKA, PLESKAR IN LIČAR

Ljubljana, Cerkvena ulica št. 11

se priporoča slavnemu občinstvu za vsa v njegovo stroko spadajoča dela.

DELO SOLIDNO!

CENE ZMERNE!

Vaše blagorodje!

Kdor hoče imeti dobro slikarsko delo s pristnim blagom, naj se obrne na naslov

Fr. P. Starè, slikarski mojster
Ljubljana, Florijanska ulica.

Kavarna „Central“ LJUBLJANA, Sv. Petra nasip poleg zmajevega mostu
se priporoča cenjenemu občinstvu za mnogobrojen obisk.
Štefan Mikolič, kavarnar.

I. delavsko konsumno društvo v Ljubljani

ima bogato izbero manufakture, češke lončene posode, klobuke, vsakovrstno špecerijsko blago, v zadružni kleti na Kongresnem trgu šte. 2 dobro vino po nizki ceni.

Hranilne vloge članov obrestuje po 5%. Člani dobe 3% blagovni popust.

Pristopnina 10 kron, delež 100 kron.

Prijave sprejema pisarna na Kongresnem trgu št. 2 in vse zadružne prodajalne.

V Vašem interesu je, da postanete član, članica naše zadrage!